

ПРО ПІДГОТОВКУ ҐРУНТУ ТА СІВБУ ЯРОВИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Редько В.Б.

Науковий керівник – канд. техн. наук, доц. Ярошенко П.М.
Сумський національний аграрний університет
(40021, Суми, Герасима Кондратьєва 160, каф. «Експлуатації техніки»,
тел. +38-0542-62-78-30, www.sau.sumy.ua)

Весною закривають вологу і вирівнюють ґрунт зубовими боронами та шлейфами в 1-2 сліди. Через 3-4 дні проводять культивуацію в 1-2 сліди на глибину 6-8 см, а на важких ґрунтах – на 10-12 см культиваторами КПС-4, КПШ-8 з боронуванням. У посушливих умовах і на легких ґрунтах передпосівну культивуацію виконують на глибину загортання насіння, щоб насіння під час сівби лягло на ущільнене ложе. Якщо є комбіновані агрегати, то краще після ранньовесняного боронування провести передпосівну культивуацію агрегатами РВК-3,6; РВК-5,4, ВІП-5,6 або іншими. Описану технологію підготовки ґрунту застосовують і для інших ранніх ярих зернових культур: вівса, ячменю, жита, гороху.

Для товарних посівів ярих зернових культур потрібно використовувати насіння категорії РН-1-3, яке має чистоту не нижче 98% і схожість не нижче 92%, у твердої пшениці – відповідно – не нижче 87 і 98%. Після зими насіння слід прогріти проти сонця або в струмені підігрітого до температури 35-40°C повітря. За 5-10 днів до сівби насіння протруюють від летючої та твердої сажок, пліснявіння, фузаріозної кореневої гнилі бенлатом 2-3 кг/т, вінцитом 2 л/т, раксилон 1,5 кг/т, фундазолом 2-3 кг/т паноктин (1,5-2 л/т) або іншими протруйниками за методом інкрустування.

Треба мати на увазі, що польова схожість насіння ярої пшениці частіше не перевищує 75%. Тому потрібно дуже ретельно готувати насіння до сівби. Готуючи насіння вівса до сівби, сортувати його необхідно так, щоб у посівний матеріал увійшли зернівки з перших квіток у колосках. Вони більші й на 20-30% важчі. Сіють ранні ярі зернові культури звичайним рядковим або вузькорядним способом зерновими сівалками СЗ-3,6; СЗТ-3,6; СЗУ-3,6; СЗП-3,6; СЗ-5,4 та ін., в регіонах вітрової ерозії – стерньовими сівалками СЗС-9; СЗС-2,1.

При сівбі пшениці вузькорядним і перехресним способами норму висіву збільшують на 10-15%. Норми висіву збільшують також на забур'яненних полях, на бідних ґрунтах і в районах достатнього вологозабезпечення. Сіяти пшеницю треба першою одночасно з ярим житом серед ранніх ярих хлібів, у перші дні початку польових робіт, як тільки ґрунт досягне фізичної спілості й добре оброблятиметься. Запізнення із сівбою на 10 днів може спричинити до зниження врожайності на 20-25%. У рядки під час сівби дають по 50 кг гранульованого суперфосфату або нітрофоски.

Яра пшениця добре використовує післядію органічних добрив, внесених під попередні культури, та мінеральні добрива, внесені

безпосередньо під неї. Норми добрив розраховують балансовим методом. Середні дози мінеральних добрив – $N_{60}P_{60}K_{60}$. Вони залежать від родючості ґрунту, попередника, сорту та ін. Фосфорно-калійні добрива вносять під основний обробіток ґрунту або якщо доза не перевищує $P_{60}K_{60}$ – під весняну культивуацію. Азотні добрива, якщо норма не перевищує N_{40-50} вносять під передпосівну культивуацію, якщо норма більша – частину у підживлення в період кушення - початок трубкування.

Ячмінь потрібно висівати в ранні строки, як тільки ґрунт досягне фізичної спілості й піддається високоякісному обробітку. Кожний день запізнення із сівбою після настання оптимального строку, призводить до зниження врожайності на 0,6-1,2 ц/га внаслідок втрати вологи ґрунтом, більшого пошкодження шкідниками, прискорення розвитку рослин. Особливо відчутне зниження урожайності в південно-східних регіонах та при пізньому настанні весни.

Ячмінь дуже чутливий до удобрення, швидко реагує на ростанням біомаси, підвищенням кущистості. Високий рівень живлення призводить до раннього вилягання посівів. Добрива впливають на біохімічний склад зерна. Це потрібно враховувати при вирощуванні пивоварного ячменю.

Сіяти овес треба в перші дні польових робіт, коли ґрунт досягне фізичної спілості, одночасно або зразу після сівби ярої пшениці, яриці та ячменю. Овес добре використовує післядію органічних добрив. Тому його висівають другою або третьою культурою після їх внесення. На всіх ґрунтах добре реагує на мінеральні добрива. На фоні фосфорно-калійних добрив азотні завжди забезпечують високий приріст урожаю. Середні дози фосфорних і калійних добрив – 45-60 кг д. р. кожного елемента. Вносити краще під основний обробіток ґрунту. Азотні добрива, якщо розрахункова норма не перевищує N_{60} , краще застосовувати під передпосівну культивуацію, якщо норма більша – частину в підживлення. Норми слід розраховувати, як і під інші культури. Коефіцієнти використання азоту фосфору та калію із старих ґрунтових запасів – 0,20-0,35; 0,1-0,15; 0,1-0,20; із мінеральних добрив – відповідно 0,60-0,80; 0,25-0,35; 0,65-0,85; із органічних прямої дії – 0,20-0,35; 0,25-0,40; 0,50-0,60; в післядії – 0,20; 0,10-0,15; 0,10-0,15. В рядки під час сівби треба вносити P_{10-15} або $N_{10} P_{10} K_{10}$.

Середніми нормами висіву насіння в Лісостепу ярої пшениці є 5-5,5; ячменю – 4-5 млн., вівса 4,5-5,5 млн. схожих насінин на 1 га. Ці норми зменшують на 10-15%, якщо підсівають у ячмінь багаторічні трави.

Глибина загортання насіння за достатньої вологості ґрунту на структурних ґрунтах – 4-5 см, на легких – 5-6, у посушливих умовах – 6-8, на важких запливаючих ґрунтах – 3 см. Слід враховувати, що загортання глибше 5 см спричиняє до зниження польової схожості насіння.

ABOUT PREPARATION OF SOIL AND SOWING OF SPRING GRAIN-CROPS

Redko V.B.

Scientific advisor – Candidate of Technical Science,

Assistant Professor Jaroshenko P.M.

Sumy National Agrarian University

Department of «Exploitations of technique», street Gerasim Kondratyev, 160,

Sumy, 40021, tel. +38-0542-62-78-30, www.sau.sumy.ua

In the article the considered questions of preparation soil and sowing spring grain-crops are with bringing of corresponding mineral fertilizers.